

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maidon ja sianlihan vientikustannusmaksusta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan maidosta ja sianlihasta kannettavaksi vuosilta 1983—85 vientikustannusmaksua. Maksun tuotto luettaisiin osaksi maatalouden osuutta maataloustuotteiden arvioitua suuremmasta ylituotannosta johtuvista vientikustannuksista. Ehdotuksen mukaan maidosta perittäisiin vientikustannusmaksua 1 penni litralta. Lapin läänissä ja eräissä Oulun läänin kunnissa tuotetusta maidosta ei olisi tätä kuitenkaan suoritettava. Sianlihan vientikustan-

nusmaksun suuruudeksi ehdotetaan 5 penniä kilolta. Maksu kannettaisiin meijeriliikkeen harjoittajilta ja teurastamoliikkeen harjoittajilta, jotka perisivät sen edelleen tuottajilta. Maidon vientikustannusmaksun tuotoksi vuodelle 1983 arvioidaan noin 27 miljoonaa markkaa ja sianlihan vientikustannusmaksun tuotoksi noin 9 miljoonaa markkaa. Esitys liittyy vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesitykseen.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotettava uusi lainsäädäntö

Maataloustuotteiden ylituotannosta johtuva vientitarve aiheuttaa valtiontaloudelle huomattavan rasituksen. Maatalousylijäämien markkinointi edellyttää myös maatalouden osallistumista vientikustannusten rahoittamiseen. Maataloustulolaisissa (1102/77), jonka voimassaoloaika päättyy vuoden 1982 lopussa, oli määriteltä erälle maataloustuotteille tuotannontaso, jonka ylittävän tuotannon osan vientikustannuksista oli maatalouden vastattava.

Vuosina 1979—1981 kannettiin maidosta ja sianlihasta yleisiä markkinoimismaksuja. Maidon ja sianlihan markkinoimismaksusta annetun lain (1098/78) mukaan maidon markkinoimismaksu vuosina 1979 ja 1980 sekä tammi—

helmikuulta 1981 oli 1 penni litralta. Maalis—huhtikuulta 1981 oli maidon markkinoimismaksua suoritettava 1,85 penniä litralta. Toukokuun 1981 alusta lukien maidon markkinoimismaksu korotettiin 2 penniin litralta. Vuoden 1982 tammi—helmikuulta oli maidon markkinoimismaksun suuruus 1 penni litralta. Maaliskuun 1 päivästä 1982 lukien maidosta ja sianlihasta ei ole kannettu markkinoimismaksuja. Maidon ja sianlihan markkinoimismaksusta annettu laki kumottiin 30 päivänä huhtikuuta 1982 vahvistetulla lailla (300/82). Sianlihan markkinoimismaksun suuruus oli koko lain voimassaoloajan 20 penniä kilolta.

Vuoden 1983 alusta voimaan tulevan uuden maataloustulolain (629/82) 15 §:ssä on myös määriteltä maatalouden ja valtion osuudet maatalouden ylituotannon viennistä aiheutuvista

kustannuksista. Näiden perusteella oli maatalouden osuus vuoden 1983 vientikustannuksista tulo- ja menoarvioesityksessä arvioitu 39 miljoonaksi markaksi. Vuodelta 1982 siirtyvä maatalouden osuus oli arvioitu 57 miljoonaksi markaksi, joten vuonna 1983 maataloudelta perittävä osuus oli arvioitu yhteensä 96 miljoonaksi markaksi. Maatalouden osuus oli budjettiesityksen mukaan tarkoitus periä lannoiteverona, öljyväkirehuna ja suurilta kana- ja sikatalousyrityksiltä kannettavina markkinoimismaksuina.

Tällä hetkellä saatavana olevat arviot maataloustuotteiden tuotannonmääristä ovat kuitenkin huomattavasti suuremmat kuin vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesitystä laadittaessa oli tiedossa. Tämän vuoksi myös maataloustuotteiden vientitarve on suurempi, kuin mitä budjettiesityksessä on arvioitu. Uusien arvioiden mukaan maatalouden lisäosuus vientikustannuksista olisi noin 60 miljoonaa markkaa. Tästä määrästä ehdotetaan 36 miljoonaa markkaa perittäväksi maidosta ja sianlihasta kannettavilla vientikustannusmaksuilla. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi laki maidon ja sianlihan vientikustannusmaksusta.

Maidon vientikustannusmaksun suuruudeksi ehdotetaan 1 penni litralta. Maksua ei kuitenkaan perittäisi Lapin läänissä eikä Oulun läänissä Iin, Kuivaniemen, Kuusamon, Pudasjärven, Suomussalmen, Taivalkosken tai Yli-Iin kunnissa sijaitsevilla tiloilla tuotetusta maidosta. Sianlihan vientikustannusmaksua ehdotetaan kannettavaksi 5 penniä kilolta.

Maataloustuotannon tehokas ohjaaminen edellyttää, että vientikustannusmaksujen suuruutta voidaan tarvittaessa nopeasti muuttaa. Tämän vuoksi ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös, jonka nojalla valtioneuvostolla on oikeus päättää tilapäisesti maksujen muutoksista, kun tätä koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Maidon vientikustannusmaksun tuotoksi vuodelta 1983 arvioidaan noin 27 miljoonaa markkaa. Sianlihan vientikustannusmaksun tuotoksi arvioidaan noin 9 miljoonaa markkaa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotus

1 §. Maidon ja sianlihan vientikustannusmaksua on suoritettava valtiolle maataloustuotteiden viennistä aiheutuvien kustannusten vähentämiseksi. Maksujen tuotto luetaan osaksi maataloustulolaisissa tarkoitettua maatalouden osuutta maataloustuotteiden vientikustannuksista. Ehdotuksen mukaan maksua kannettaisiin vuosilta 1983—85.

2 §. Säännöksen mukaan maidon ja sianlihan vientikustannusmaksua ei pidetä sellaisena maatalouden kustannuksena, joka olisi otettava huomioon maataloustulon kehittämistä tarkoittavissa neuvotteluissa.

3 §. Säännöksen mukaan valtioneuvostolla olisi valtuus tilapäisesti päättää vientikustannusmaksun muutoksista tai maksun kantamisen väliaikaisesta keskeyttämisestä, kun eduskunnalle on annettu esitys vastaavaksi lainmuutokseksi. Jos eduskunta vahvistaa vientikustannus-

maksun alemmaksi kuin mitä hallituksen esityksessä on edellytetty, palautettaisiin liikaa perityt määrät maksuvelvollisille hakemuksetta. Meijerit ja teurastamot suorittaisivat palautetut maksut edelleen tuottajille.

4 §. Maidon vientikustannusmaksua olisivat velvolliset suorittamaan meijeriliikkeen harjoittajat. Meijerit vähentäisivät maksun määrän tuottajille maksamastaan hinnasta.

5 §. Maidon vientikustannusmaksu olisi suoritettava maidontuottajilta vastaanotetun maitomäärän perusteella. Maksua olisi suoritettava myös tuottajalta vastaanotetusta kermasta.

6 §. Maidon vientikustannusmaksun suuruus olisi ehdotuksen mukaan 1 penni litralta. Maidosta, joka on tuotettu Lapin läänissä tai Oulun läänissä Iin, Kuivaniemen, Kuusamon, Pudasjärven, Suomussalmen, Taivalkosken tai Yli-Iin kunnassa sijaitsevilla tilalla, ei olisi kuitenkaan suoritettava vientikustannusmaksua.

7 §. Sianlihan vientikustannusmaksua olisivat velvolliset suorittamaan teurastamoliikkeen harjoittajat. Teurastamot vähentäisivät maksun määrän tuottajille maksamastaan hinnasta.

8 §. Sianlihan vientikustannusmaksun suuruudeksi ehdotetaan 5 penniä teurastetulta sianlihakilolta. Maksua ei tulisi suorittaa tuottajalle palautettavasta eikä teurastamossa hylätystä sianlihasta.

9—27 §. Lakiehdotuksen 9—27 §:t koskevat vientikustannusmaksun määräämismenettelyä, ilmoitusvelvollisuutta, maksun perimistä, muutoksenhakua maatilahallituksen päätökseen, maksuvelvollisen kirjanpitoa, maksun perimi-

sen valvontaa, rangaistusseuraamuksia ja maksun suorittamisen lykkäystä.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan heti, kun eduskunta on sen hyväksynyt. Sitä sovellettaisiin lain voimaantulopäivänä ja sen jälkeen vuosina 1983—1985 vastaanotettuun maitoon ja teurastettuun sianlihaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maidon ja sianlihan vientikustannusmaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Valtiolle on vuosilta 1983—1985 suoritettava maataloustulolain (1102/77) 19 §:n 3 momentissa tarkoitettuina markkinoimismaksuina maidon ja sianlihan vientikustannusmaksua sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Vientikustannusmaksut katsotaan osaksi maataloustulolain (629/82) 15 §:ssä tarkoitettua maatalouden osuutta maataloustuotteiden vientikustannuksista.

2 §

Tässä laissa tarkoitettuja vientikustannusmaksuja ei oteta maatalouden kustannuksina huomioon maataloustulon kehittämistä koskevilla neuvotteluilla.

3 §

Kun eduskunnalle on annettu esitys maidon tai sianlihan vientikustannusmaksun muuttamisesta tai väliaikaisesta poistamisesta, valtioneuvostolla on oikeus määrätä, että näistä tuotteista kannetaan esityksen mukainen vientikustannusmaksu tai että sitä ei väliaikaisesti kanneta.

Jos 1 momentin mukaisesti kannettu vientikustannusmaksu on korkeampi kuin sittemmin vahvistetaan, erotus on hakemuksetta palau-

tettava vientikustannusmaksun suorittamiseen velvolliselle.

2 luku

Maidon vientikustannusmaksu

4 §

Velvollinen suorittamaan maidon vientikustannusmaksua on jokainen, joka harjoittaa Suomessa meijeriliikettä.

5 §

Maidon vientikustannusmaksua suoritetaan maidontuottajilta vastaanotetun maitoliträmäärän perusteella.

Maidon vientikustannusmaksua määrättäessä maidoksi katsotaan myös kerma. Kerma muunnetaan maidoksi kertomalla kermään sisältyvien rasvakilojen tai rasvalitrojen määrä luvulla 23.

6 §

Maidon vientikustannusmaksun suuruus on 1 penni litralta.

Maidon vientikustannusmaksua ei kuitenkaan ole suoritettava maidosta, joka on tuotettu Lapin läänissä tai Oulun lääniin kuuluvassa Iin, Kuivaniemen, Kuusamon, Pudasjärven, Suomussalmen, Taivalkosken tai Yli-Iin kunnassa sijaitsevalla tilalla.

3 luku

Sianlihan vientikustannusmaksu

7 §

Velvollinen suorittamaan sianlihan vientikustannusmaksua on jokainen, joka harjoittaa Suomessa teurastamoliikettä.

8 §

Sianlihan vientikustannusmaksun suuruus on 5 penniä kultakin teurastamoliikkeen harjoittajan teurastamalta sianlihakilolta. Vientikustannusmaksun perusteena oleva kilomäärä määräytyy tällöin ruhopainon perusteella.

Sianlihan vientikustannusmaksua ei ole suoritettava sianlihan tuottajalle oman talouden tarvetta varten palautettavasta sianlihasta eikä teurastamossa hylätystä sianlihasta.

4 luku

Vientikustannusmaksun määrääminen

9 §

Maatilahallitus huolehtii vientikustannusmaksun määräämisestä, maksuunpanosta ja kannosta.

10 §

Vientikustannusmaksun suorittamiseen velvollisen on oma-aloitteisesti suoritettava vientikustannusmaksu kunkin kalenterikuukauden aikana vastaanottamastaan maidosta ja teurastamastaan sianlihasta maatilahallituksen postisiirtotilille viimeistään seuraavan kalenterikuukauden 25 päivänä.

Maatilahallitus voi kuitenkin määrätä maidon vientikustannusmaksun perittäväksi meijeriliikkeen harjoittajalle hintapoliittisena tukena maksettavasta suorituksesta.

11 §

Vientikustannusmaksun suorittamiseen velvollisen on kehotuksesta annettava vahvistetulla lomakkeella viimeistään kunkin kuukauden 25 päivänä maatilahallitukselle ilmoitus edellisen kuukauden aikana vastaanottamansa maidon ja teurastamansa sianlihan määristä.

12 §

Jollei vientikustannusmaksun suorittamiseen velvollinen ole suorittanut vientikustannusmaksua edellä 10 §:ssä tarkoitetulla tavalla tai jos vientikustannusmaksua on suoritettu liian vähän, maatilahallituksen on maksuunpantava

vientikustannusmaksu tai suorittamatta oleva osa siitä. Lisäksi on vientikustannusmaksun suorittamiseen velvollisen maksettavaksi pantava laiminlyödyille määrälle maksunlisäystä yksi markka kultakin täydeltä sadalta markalta jokaiselta alkavalta kalenterikuukaudelta sen kuukauden alusta, jona vientikustannusmaksu olisi tullut suorittaa, 17 §:ssä tarkoitetun maksulipun eräpäivää edeltävän kuukauden loppuun, tai mikäli vientikustannusmaksu on jo suoritettu, suorituspäivää edeltävän kuukauden loppuun.

Vientikustannusmaksua ei kuitenkaan saa määrätä maksettavaksi, jos kolme vuotta on kulunut siitä, kun vientikustannusmaksu olisi tullut suorittaa.

13 §

Jollei 11 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta ole kehotuksesta huolimatta annettu tai sitä ei voida korjattunakaan hyväksyä vientikustannusmaksun määräämisen perusteeksi, maatilahallituksen on varattuaan, mikäli mahdollista, maksun suorittamiseen velvolliselle tilaisuuden tulla kuuluksi, toimitettava vientikustannusmaksun määrääminen arvion mukaan.

14 §

Maatilahallituksen on määrättävä vientikustannusmaksua korotettavaksi, jos vientikustannusmaksun suorittamiseen velvollinen on ilman pätevää syytä laiminlyönyt 11 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen antamisen oikeassa ajassa tai antanut sen olennaisesti vaillinaisena, enintään 20 prosentilla, ja jos hän kehotuksen todistettavasti saatuaankin ilman hyväksyttävää estettä jättää ilmoituksen kokonaan tai osaksi antamatta, vielä enintään 20 prosentilla. Jos maksun suorittamiseen velvollinen on tietensä tai törkeästä huolimattomuudesta antanut olennaisesti väärän ilmoituksen, on vientikustannusmaksu määrättävä korotettavaksi enintään kaksinkertaiseksi.

15 §

Vientikustannusmaksu suoritetaan ja määrätään täysin markoin jättämällä yli menevät pennit lukuun ottamatta. Jos maksuunpantava vientikustannusmaksu tai maksunlisäyksen määrä on 10 markkaa pienempi, ei sitä peritä.

16 §

Jos jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei

vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, on vientikustannusmaksua määrättäessä meneteltävä niin, kuin jos asiassa olisi käytetty oikeata muotoa. Milloin johonkin toimenpiteeseen on ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että vientikustannusmaksun suorittamisesta vapauduttaisiin, maatilahallituksella on oikeus määrätä vientikustannusmaksu arvion mukaan.

17 §

Vientikustannusmaksun määräämistä koskevan päätöksen perusteella on vientikustannusmaksun suorittamiseen velvolliselle tarvittaessa kirjoitettava maksulippu.

Päätös ja maksulippu on toimitettava asianomaiselle tiedoksi siinä järjestyksessä kuin tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/66) on erityistiedoksiannosta säädetty. Päätös ja maksulippu voidaan kuitenkin toimittaa vientikustannusmaksun suorittamiseen velvolliselle postin välityksellä myös kirjatussa kirjeessä.

18 §

Maatilahallituksen maksuunpanemaan vientikustannusmaksuun sovelletaan, mitä veronmaksun laiminlyömisestä aiheutuvista seuraamuksista on säädetty.

Suorittamatta jääneen vientikustannusmaksun perimisessä on soveltuvin osin noudatettava, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetussa laissa (367/61) ja sen nojalla on säädetty.

19 §

Joka on tyytymätön maatilahallituksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen, saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

Valituskirja voidaan kuitenkin antaa myös maatilahallitukselle. Maatilahallituksen on tällöin lähetettävä valituskirja sekä asiassa kertyneet asiakirjat korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

20 §

Vientikustannusmaksu on suoritettava valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Jos vientikustannusmaksu on korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä poistettu tai sitä on alennettu, maatilahallituksen on palautettava liikaa suoritettu määrä hakemuksetta asianomaiselle.

21 §

Vientikustannusmaksun suorittamiseen velvollisen on maatilahallituksen tai maa- ja metsätalousministeriön kehotuksesta esitettävä sanotun viranomaisen tai tämän määräämän asian tuntevan ja esteettömänä pidettävän henkilön tarkastettavaksi laitoksensa, kirjanpito- tai muistiinpanokirjansa sekä niihin kuuluvat tositteet, sopimukset, kirjeenvaihto ynnä muut asiakirjat. Vientikustannusmaksun suorittamiseen velvollisen on annettava tarkastusta suorittavalle henkilölle tiedot, jotka saattavat olla ohjeena vientikustannusmaksun määrää selvittäessä sekä muutoinkin avustettava tarkastuksessa.

22 §

Jokaisen on maatilahallituksen kehotuksesta annettava toiselle määrättävää vientikustannusmaksua tai siitä johtunutta valitusasiaa varten sellaisia toista koskevia tietoja, jotka selviävät hänen hallussaan olevista asiakirjoista tai muutoin ovat hänen tiedossaan, mikäli ne eivät koske sellaista asiaa, josta hänellä lain mukaan on oikeus kieltäytyä todistamasta muulla perusteella kuin sillä, että liike- tai ammattisalaisuus tulisi ilmaistuksi.

23 §

Edellä 21 ja 22 §:n nojalla annetut tai esitettyt tiedot ja asiakirjat on pidettävä salassa. Näiden tietojen antamisesta muiden viranomaisten käytettäväksi on soveltuvin osin voimassa, mitä verotuslaissa (482/58) on säädetty.

5 luku

Erinäisiä säännöksiä

24 §

Ulosotonhaltija ja poliisi ovat velvollisia antamaan virka-apua tässä laissa tarkoitetuissa asioissa.

25 §

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä on antamalla väärän tiedon tai muulla villillä pidättänyt tai yrittänyt pidättää valtiolta tässä laissa tarkoitettua maksua, on tuomittava sen mukaan kuin rikoslaissa säädetään.

Joka muuten rikkoo tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä, on tuomittava, jollei rikkomus ole vähäinen, sakkoon.

26 §

Erityisen painavista syistä maatilahallitus voi hakemuksesta myöntää lykkäystä vientikustannusmaksun suorittamisesta, ei kuitenkaan pitemmäksi ajaksi kuin yhdeksi vuodeksi. Lykkäyksen edellytyksenä on, että maksun suorittamisesta annetaan hyväksyttävä vakuus. Maksulle, jonka suorittamisesta myönnetään lykkäystä, peritään lykkäysajalta korkoa 10 prosentin vuotuisen korkokannan mukaan.

27 §

Tämän lain nojalla annetuista päätöksistä ei peritä leimaveroa.

28 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

29 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 ja sitä sovelletaan lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen vuosina 1983—1985 vastaanotettuun maitoon ja teurastettuun sianlihaan.

Helsingissä 7 päivänä joulukuuta 1982

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Jermu Laine*